

**Sint Jozefkoor Helmond
1922 - 2022**

MESSE DES PAROISSES

zaterdag 3 juni 2023

St. Lambertuskerk - Helmond

100 jaar "Cantate Domino canticum novum"

MESSE DES PAROISSES

Messe à l'usage ordinaire des paroisses pour les Fêtes Solemnelles

François Couperin

Wout van der Linden
Orgel

Sint Jozefkoor Helmond
o.l.v. Jos Leenen

Sint Jozefkoor Helmond

1922 – 2022

Programma jubileumjaar 2022 -2023

13 oktober 2022	Opening jubileumjaar	St. Jozefkerk
15 oktober 2022	Missa cum Multitudine Presentatie jubileumboek	St. Jozefkerk
6 november 2022	Clash of Times	St. Jozefkerk
5 februari 2023	Polyfonie door de eeuw(en) heen	St. Jozefkerk
19 maart 2023	Dialogoog	St. Lambertuskerk
23 april 2023	Gregoriaanse Kring	St. Jozefkerk
20 mei 2023	Ledendag VvLL	St. Jozefkerk
3 juni 2023	Couperin: Messe des Paroises	St. Lambertuskerk
8 oktober 2023	Afsluiting jubileumjaar	St. Jozefkerk

Meer informatie:
www.sintjozefkoorhelmond.nl/activiteiten-jubileumjaar

Inleiding

François Couperin schreef als 22-jarige twee grote cyclische orgelwerken: een mis voor gebruik in parochiekerken en een mis voor gebruik in kloosters. Zelden wordt zo'n mis compleet uitgevoerd. Dat kan ook alleen als deze liturgische muziek in de oorspronkelijke opzet wordt uitgevoerd, namelijk in afwisseling met de gezongen gregoriaanse mis-onderdelen (alternatimpraktijk/alternerend = elkaar afwisselend).

François Couperin (1668-1733) stamde uit een Franse muzikantendynastie. In 1685 (17 jaar!) werd hij organist van de Saint-Gervais te Parijs, een post die generaties lang door een Couperin werd ingenomen. In 1693 volgde hij zijn leraar Jacques Thomelin op als titularis van de Chapelle Royale te Versailles. Later werd hij ook nog hoforganist, klavecïnist, en muziekleraar van de koninklijke familie. Hij was 22 jaar oud toen zijn enige publicatie met orgelmuziek verscheen, bestaande uit een mis voor de parochie (*Messe pour les Paroisses*) en een mis voor het klooster, of convent-mis (*Messe pour les Couvents*).

De parochiemis was bedoeld voor de gewone vieringen op zon- en feestdagen in de Parijse stadskerken; de conventmis (of *conventuele mis*) was bedoeld voor kerken waar men het getijdengebed bidt en dus elke dag ter kerke gaat en een hoogmis opdraagt. Zoals toen gebruikelijk werd het ordinarium van de mis *in alternatim* (afwisselend) 'gezongen' door het koor en het orgel. Het *Caeremoniale parisiense* (1662) bevatte zeer strikte aanwijzingen, waar de organist zich aan te houden had. De orgelmuziek heeft een sterk declamatorisch karakter en wordt gekenmerkt door uitgekende registercombinaties: *Récit de Chromhorne*, *Dialogue sur la Trompette et le Chromhorne*, *Duo sur les Tierces*, *Tierce en Taille*, *Dialogue sur la Voix humaine*, enz.. De orgelstukken stammen uit de tijd toen Couperin net de Italiaanse stijl had ontdekt.

Orgelgedeelten uit de door Couperin gecomponeerde mis worden vaker ten gehore gebracht, maar staan in feite niet op zichzelf. De alternerende zang maakt een wezenlijk onderdeel uit. Het is bijzonder dat bij deze gelegenheid koor en orgel elkaar werkelijk aanvullen. Zo wordt recht gedaan aan een totale beleving. Om in deze uitvoering de mis compleet te maken, zingt het Sint Jozefkoor ook de bijbehorende wisselende gezangen, gekozen uit het Feest van de Heilige Drieëenheid wat dit weekend gevierd wordt.

Het Sint Jozefkoor

Het Sint Jozefkoor bestaat reeds 100 jaar. Al die jaren zingt het koor, onafgebroken, elke zondag om half 10 de mis in de St. Jozefkerk. De koorleden doen dat pro Deo, letterlijk voor God, als ze in de eredienst hun gregoriaanse gezangen ten gehore brengen.

”We treden niet op, we geven geen concert,” zegt Jos Leenen, dirigent sinds 1990. “Applaus is ons een gruwel. Je mag het ook geen uitvoering noemen. Nee, we zijn een wezenlijk onderdeel van de eucharistieviering en zingen de gezangen die voor die dag bedoeld zijn. Elke week weer zingen we, omdat we het niet laten kunnen.” Het koor vormt een dienende schakel tussen de zingende priester en het zingende volk. Niets gezapigheid, niets ouderwets, maar springlevend. Het koor overleefde alle modegrillen en zingt met haar 15 leden geestdriftiger dan ooit.

Het koor is opgericht in 1922 door Henri Michielsen, al voor de opening van de St. Jozefkerk in 1923. Theo Driessen die onderwijzer was aan de St. Jozefschool, maakte in 1928 kennis met de Ward-methode, een manier om kinderen een doorleefde muzikale vorming te bieden. In 1929 begon hij met 15 jongens van de St. Jozefschool de Ward-methode toe te passen. Binnen een jaar zongen deze St. Jozefzangertjes al mee in de kerk. In 1930 benoemde het kerkbestuur Theo Driessen tot directeur van het Sint Jozefkoor.

Naast de wekelijkse hoogmis heeft het koor vele eucharistievieringen opgeluisterd en zangdemonstraties gegeven door heel Nederland en West-Europa. Regelmatig werden studiereizen georganiseerd naar o.a. Vaals, Solesmes, Mechelen, Brugge, Leuven, Rome en Kevelaer. Opnamen bij die gelegenheden gemaakt, resulteerden in een aantal cd's, die via het koor verkrijgbaar zijn.

In 2014 heeft het koor een facsimile-uitgave verspreid van het Vesperale van Margriet van Cortenbach. Het kostbare handgeschreven gebedenboek uit een Helmonds klooster bevat naast gregoriaanse gezangen ook haar persoonlijke notities, waardevol voor de geschiedschrijving van Helmond. Het originele manuscript uit 1536 is in het bezit van de stad Helmond. Diverse gezangen uit dit vesperale, waaronder het speciaal voor het toenmalige Helmondse klooster geschreven Pangimus, zijn op cd gezet.

In 2018, 2019 en 2020 was het Sint Jozefkoor 16 keer op de zondagochtend op tv te zien en te horen bij de eucharistievieringen die de KRO/NCRV vanuit de St. Jozefkerk live uitzond. Deze uitzendingen zijn via de webpagina "Radio en TV" te bekijken.

Voor meer informatie zie: www.sintjosefkoorhelmond.nl

Wout van der Linden

Wout van der Linden (Brakel, 1969) studeerde hoofdvak orgel aan het Utrechts Conservatorium bij Theo Teunissen en Reitze Smits en analyse, harmonisatie en improvisatie bij Jaap Zwart. Al jong had hij een voorliefde voor de oude muziek en de historische uitvoeringspraktijk. Als tweede instrument koos hij dan ook het klavecimbel, waarvoor hij lessen volgde bij Ru Stolk. Verder volgde hij masterclasses bij Frédéric Haas en Vincent Dumestre. Aansluitend ging hij beiaard studeren bij Boudewijn Zwart aan het Carillon Instituut Nederland in Dordrecht. Hij volgde enige tijd lessen basso continuo bij Nicolas Achten in Brussel. Wout is samen met Ru Stolk stadsbeiaardier van Zaltbommel. Op de vrijdagse koopavonden en tijdens de dinsdagmarkt laten zij de prachtige klanken van het 17de-eeuwse Hemony-carillon van de Gasthuistoren over de stad klinken.

Introitus

Intr.
8.

B ENEDÍ-CTA sit * san-cta Trí- ni-tas, at- que
indi- ví- sa U- ni- tas : confi- té- bi- mur e- i,
qui- a fe- cit no- bís- cum mi- se- ri- cór- di- am su-
am. *Ps.* Dómi- ne Dóminus noster : * quam admi- rá- bi- le
est nomen tu- um in uni- vérsa terra! Gló- ri- a Patri.
E u o u a e.

Vertaling: Gezegend zij de heilige Drieëenheid en de ongedeelde Eenheid: wij willen Haar loven en danken, want Zij heeft ons haar barmhartigheid getoond. Ps. Heer, onze Heer hoe wonderbaar is uw Naam over heel de aarde.

Kyrie

1. Plein chant du premier Kyrie - en Taille *Kyrie eleison*

Koor:

1.

K Y-ri- e * e- lé- i- son.

2. Fugue sur les jeux d'anches - 2e Couplet *Kyrie eleison*

Koor:

Chri-ste e- lé- i-son.

3. Récit de Chromhorne - 3e Couplet *Christe eleison*

Koor:

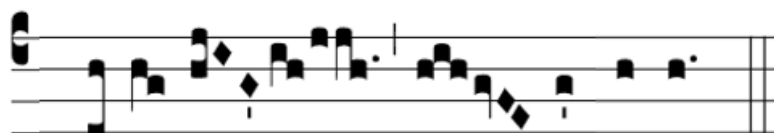

Chri-ste e- lé- i-son.

4. Dialogue sur la Trompette et le Chromhorne - 4e Couplet

Kyrie eleison

Koor:

Musical notation for the 4th couplet of the Kyrie eleison, featuring a trumpet and chromhorn dialogue. The notation consists of two staves. The upper staff is a treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The lower staff is a bass clef with a key signature of one flat (B-flat). The melody is written in a simple, rhythmic style. The lyrics are: KÝ-ri- e e- lé- i-son.

5. Plein chant - 5e et dernier Couplet

Kyrie eleison

Gloria

Koor:

G
Ló-ri-a in excélsis De- o.

6. Plein jeu - Et in Terra pax

Et in terra pax hominibus bonae voluntatis

Koor:

Laudámus te.

7. Petite fugue sur le Chromhorne - 2e Couplet

Benedicimus te

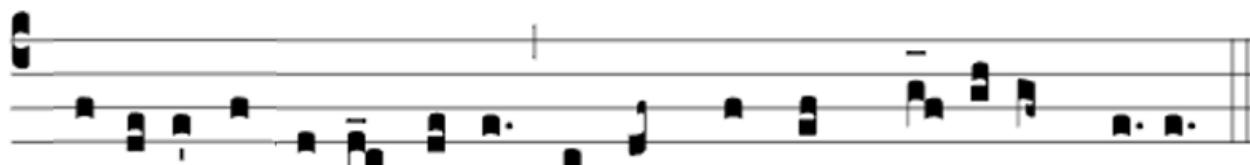
Koor:

Ado-rá-mus te.

8. Duo sur les Tierces - 3e Couplet

Glorificamus te

Koor:

Grá-ti- as á-gimus ti-bi propter magnam gló-ri- am tu- am.

9. Dialogue sur les Trompettes, Clairon et Tierces du GC. Et le bourdon avec le Larigot du positif - 4e Couplet

Domine Deus, Rex caelestis, Deus Pater omnipotens

Koor:

Dómi- ne Fi- li u- ni- gé- ni- te Je- su Chri- ste.

10. Trio à deux dessus de Cromhorne et la basse de Tierce - 5e Couplet

Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris

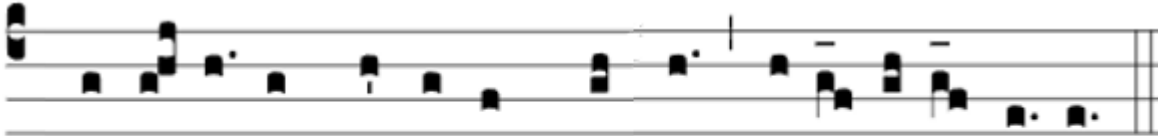
Koor:

Qui tol- lis peccá- ta mundi, mi- se- ré- re no- bis.

11. Tierce en Taille - 6e Couplet
Qui tollis peccata mundi, miserere nobis

Koor:

Qui se-des ad déxte-ram Pa-tris, mi-se-ré-re no-bis.

12. Dialogue sur la Voix humaine - 7e Couplet
Quoniam tu solus sanctus

Koor:

Tu so-lus Dóminus.

13. Dialogue en trio du Cornet et de la Tierce - 8e Couplet
Tu solus Altissimus, Iesu Christe

Koor:

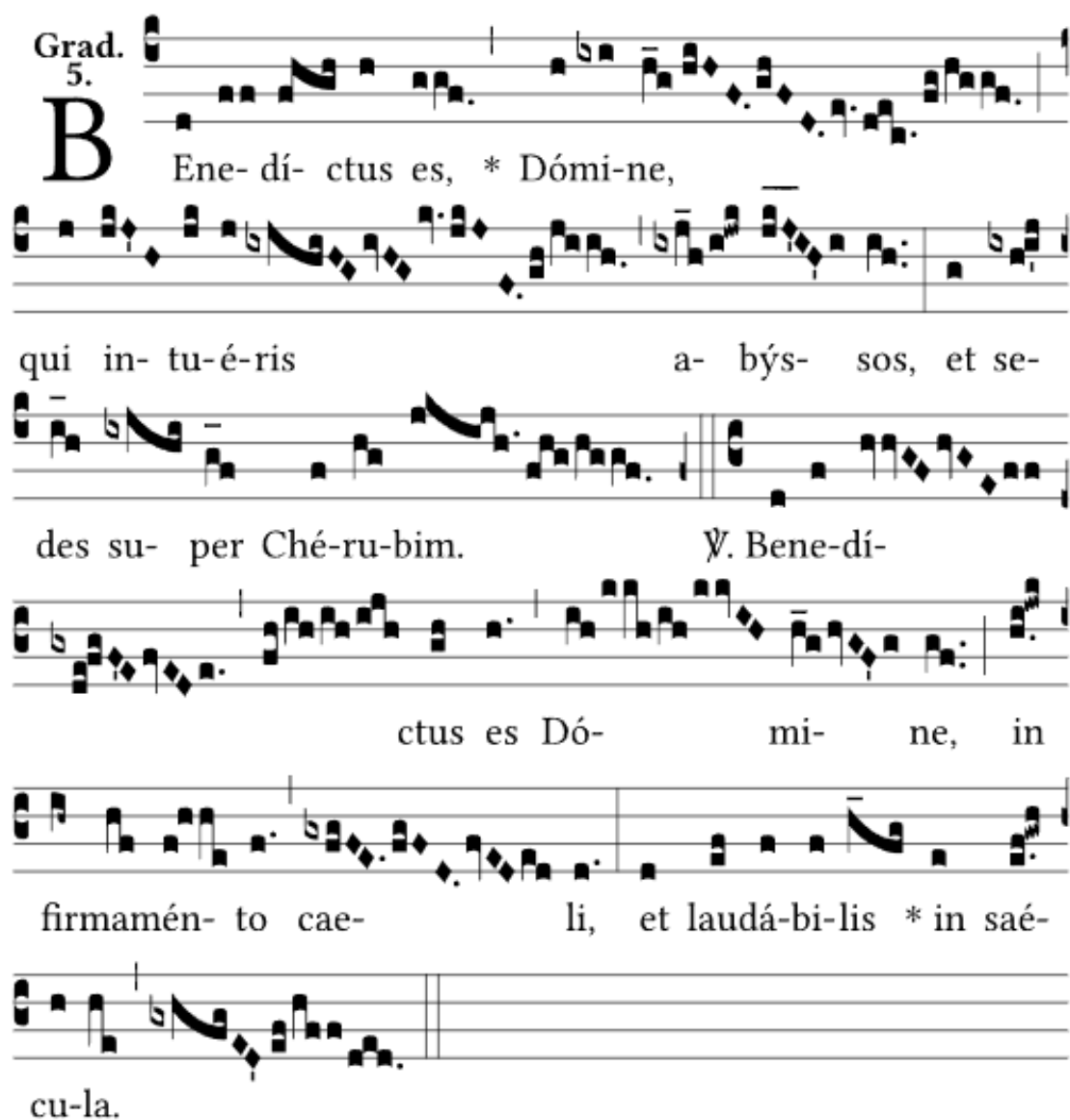

Cum San-cto Spí-ri-tu, in gló-ri-a De-i Pa-tris.

14. Dialogue sur les Grands jeux - 9e et dernier Couplet
Amen

Graduale

Grad.
5.

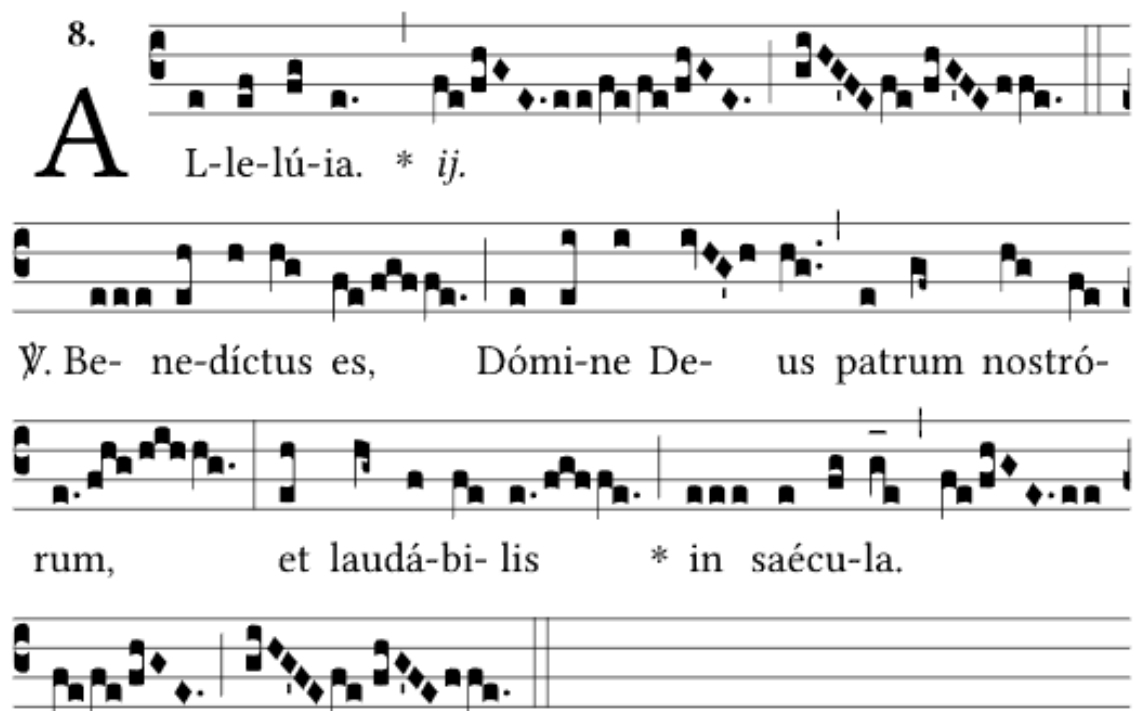

B Ene-dí-ctus es, * Dómi-ne,
qui in-tu-é-ris a-býs-sos, et se-
des su-per Ché-ru-bim. √. Bene-dí-
ctus es Dó-mi-ne, in
firmamén-to cae-li, et laudá-bi-lis * in saé-
cu-la.

Vertaling: Geprezen zijt Gij, Heer, die de diepten doorschouwt en zetelt boven de Cherubim. √. Geprezen zijt Gij, Heer, in de koepel van de hemel, U komt alle lof toe in alle eeuwen.

Alleluia

8.

A L-le-lú-ia. * *ij.*

∩. Be- ne-díctus es, Dómi-ne De- us patrum nostró-
rum, et laudá-bi- lis * in saécu-la.

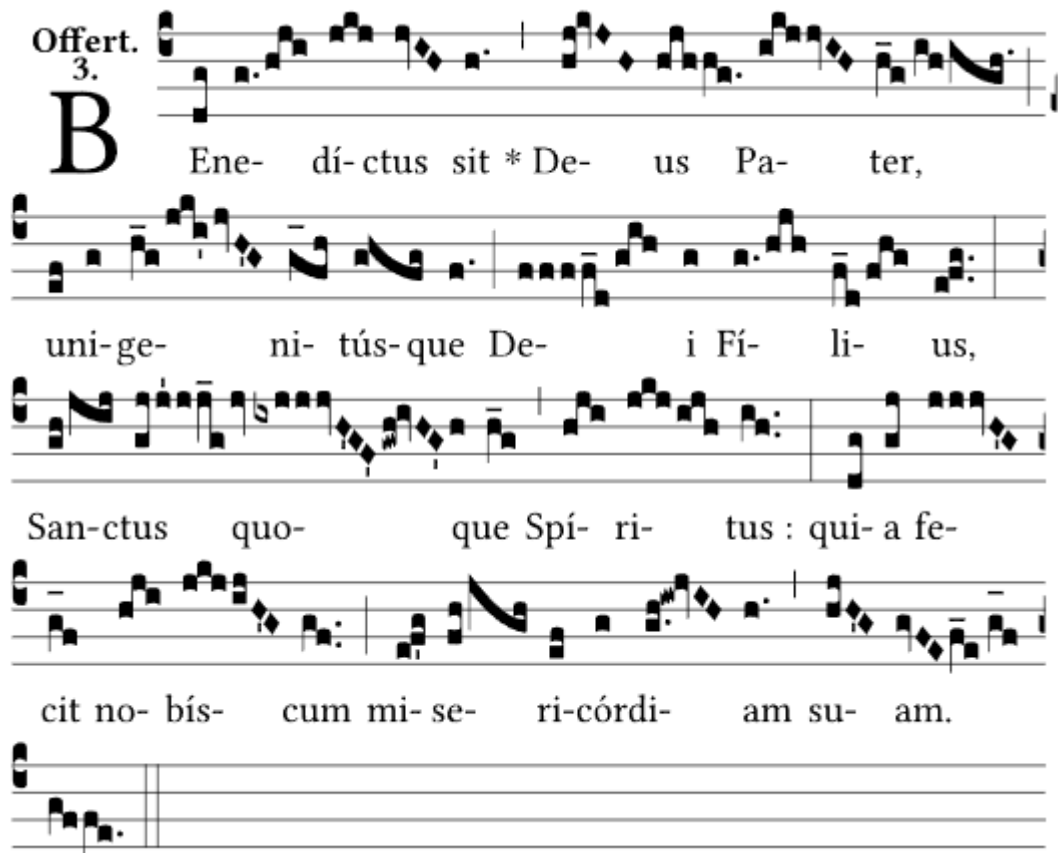
Vertaling: Alleluia. ∩. Geprezen zijt Gij, Heer, God van onze vaders, U komt de lof toe in alle eeuwen. Alleluia.

15. Offertoire sur les Grands jeux

Offertorium

Offert.
3.

B Ene- dí-ctus sit * De- us Pa- ter,
uni-ge- ni- tús-que De- i Fí- li- us,
San-ctus quo- que Spí- ri- tus : qui- a fe-
cit no- bís- cum mi- se- ri-córdi- am su- am.

Vertaling: Gezegend zij God de Vader en de eniggeboren Zoon van God, en ook de Heilige Geest; want Hij heeft ons zijn barmhartigheid getoond.

Sanctus

16. Plein chant du premier Sanctus en Canon *Sanctus*

Koor:

Sanctus,

17. Récit de Cornet - 2e Couplet *Sanctus Dominus Deus Sabaoth*

Koor:

Ple-ni sunt cae-li et terra gló- ri- a tu- a. Ho- sánna in ex- cé- sis.

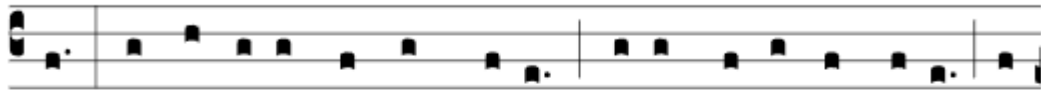
18. Chromhorne en Taille

Benedictus qui venit in nomine Domini. Hosanna in excelsis

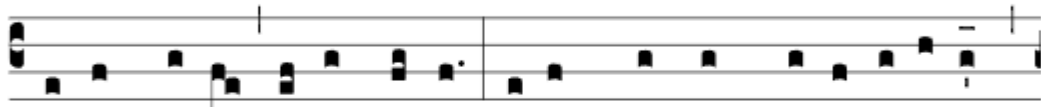
Pater Noster

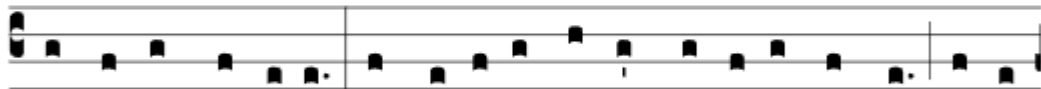
Pa-ter noster, qui es in cæ-lis : sancti-fi-cé-tur nomen tu-

um; advé-ni- at regnum tu-um; fi- at vo-lúntas tu-a, sic-

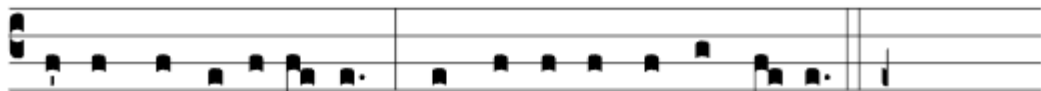
ut in cæ-lo, et in terra. Panem nostrum co-ti-di- ánum

da no-bis hó-di- e; et dimítte no-bis dé-bi-ta nostra, sic-ut

et nos dimít-timus de-bi-tó-ri-bus nostris; et ne nos indú-

cas in tenta-ti- ó-nem; sed lí-be-ra nos a ma-lo.

Agnus Dei

19. Plein chant de l'Agnus Dei en basse et en Taille alternativement

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi: miserere nobis

Koor:

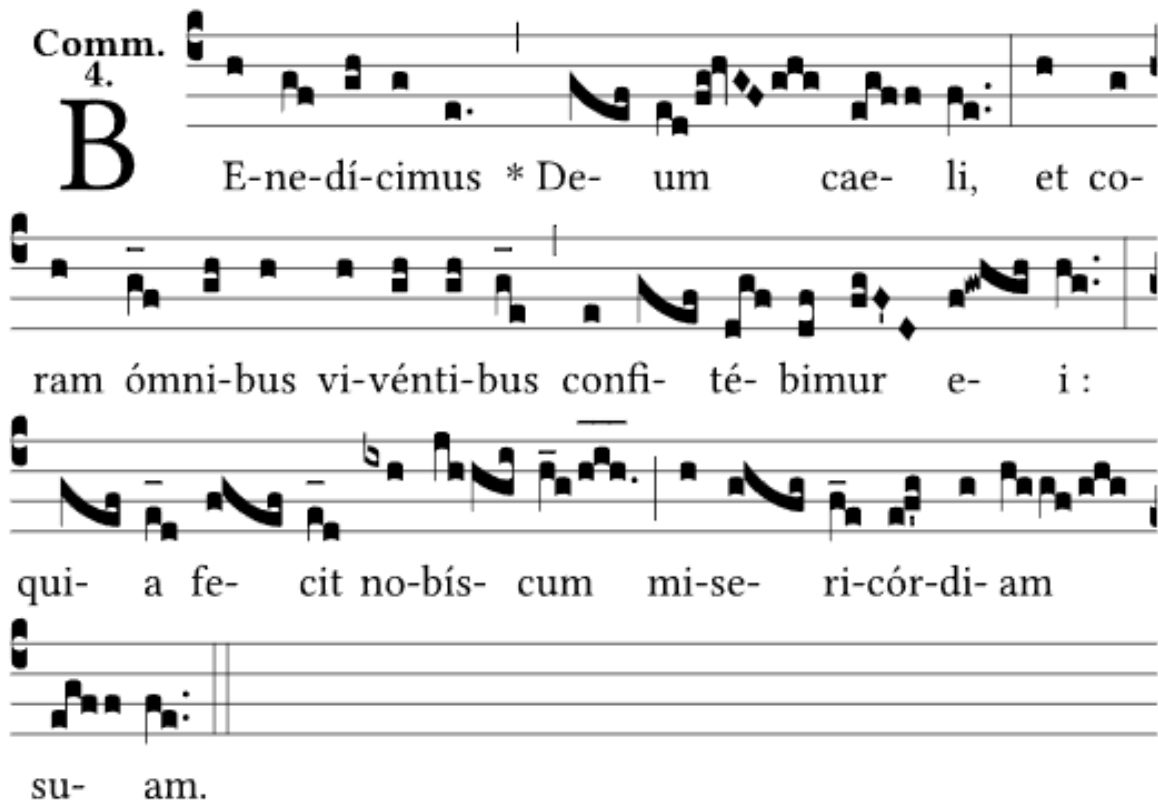
Agnus De- i, * qui tol-lis peccá-ta mundi : mi-se-ré- re no- bis.

20. Dialogue sur les Grands jeux - 3e Couplet de l'Agnus

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi: dona nobis pacem

Communio

Comm.
4.

B E-ne-dí-cimus * De- um cae- li, et co-
ram ómni-bus vi-vénti-bus confi- té- bimur e- i:
qui- a fe- cit no-bís- cum mi-se- ri-cór-di- am
su- am.

Vertaling: Wij zegenen God in den hoge en wij willen al wat leeft onze lof en dank laten horen, want Hij heeft ons zijn barmhartigheid getoond.

1.

I -te, missa est.
R. De- o grá-ti- as.

21. Deo gratias - Petit plein jeu

Dit evenement werd mede mogelijk gemaakt door:

Rotary Helmond

Dirckx Vastgoedonderhoud

Mr. Paul de Gruyter Stichting

Rabobank Helmond Peel Noord

Stichting Morrisdansgroep Helmond

Stichting NKV Gebouw Helmond

Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Brabant

